

Список використаних джерел:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
2. Загальна теорія держави і права: підручник / за ред. М.В. Цвіка, В.Д. Ткаченка, О.В. Петришина. Харків: Право, 2002. 432 с.
3. Кириченко В.М., Куракін О.М. Теорія держави і права: модульний курс: навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2010. 264 с.
4. Скакун О.Ф. Теорія права і держави: підручник. К.: Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2010. 520 с.
5. Теория государства и права: учебник / под ред. В.К. Бабаева. М.: Юрист, 2003. 592 с.
6. Матузов Н.И., Семенко Б.М. Исследование проблемы юридических обязанностей граждан СССР. Сов. государство и право. 1980. № 12. С. 28–37.
7. Матузов Н.И., Малько А.В. Теория государства и права: учеб. пособ. М.: Юрист, 2004. 512 с.
8. Зайчук О.В., Оніщенко Н.М.. Теорія держави і права: Академічний курс: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2006. URL: http://www.ebk.net.ua/Book/law/zaichuk_tdp/part2/406.htm.
9. Волинка К.Г. Теорія держави і права: навч. посіб. К.: МАУП, 2003. 240 с.
10. Чернега А.П. Сутність юридичного обов'язку як категорії. Збірник матеріалів міжнародної юридичної науково-практичної Інтернет-конференції. URL: http://www.legalactivity.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1002%3A040315-14&catid=115%3A1-0315&Itemid=150&lang=ru.

УДК 343.2

КАЛАТУР М.В.

**НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
В СЛІДЧИХ ПІДРОЗДІЛАХ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ**

У статті обґрунтовано роль інформаційного забезпечення в слідчих підрозділах правоохоронних органів України. Досліджено сучасний стан та проблеми інформаційного забезпечення в слідчих підрозділах правоохоронних органів. Визначені основні напрями вдосконалення інформаційного забезпечення діяльності слідчих органів України.

***Ключові слова:** інформаційне забезпечення, інформаційна система, автоматизація, інформатизація, слідчі органи, діяльність, правоохоронні органи, слідчі підрозділи.*

В статье обоснована роль информационного обеспечения в следственных подразделениях правоохранительных органов Украины. Исследованы современное состояние и проблемы информационного обеспечения в следственных подразделениях правоохранительных органов. Определены основные направления совершенствования информационного обеспечения деятельности следственных органов Украины.

***Ключевые слова:** информационное обеспечение, информационная система, автоматизация, информатизация, следственные органы, деятельность, правоохранительные органы, следственные подразделения.*

The article substantiates the role of information provision in investigative units of law enforcement agencies of Ukraine. The present state and problems of informational support in investigative units of law enforcement bodies are investigated. The main

directions of improvement of informational support of activity of investigating bodies of Ukraine are determined.

Key words: *information support, information system, automation, informatization, investigative bodies, activity, law enforcement bodies, investigation subdivisions.*

Вступ. Як проголошується в Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні, нині загальносвітовою тенденцією є масштабне, глибинне та динамічне проникнення інформаційно-комунікаційних технологій в усі сфери життєдіяльності особи, суспільства, суб'єктів господарювання та держави [1]. Водночас важливу роль у будь-якій системі управління відіграє система моніторингу й інформаційно-аналітичного забезпечення, що дозволяє відстежувати поточний стан та прогнозувати можливі наслідки. Проте в Україні інформаційно-аналітичне забезпечення розвивається з деяким запізненням унаслідок інерційності змін в органах управління та його уповільненого адаптування до сучасних умов інформаційного світу [2].

Особливе значення інформаційне забезпечення має для розслідування кримінальних справ в умовах дефіциту відомостей, коли слідчий відчуває нестачу даних, необхідних йому як для організації розслідування, так і для виявлення слідів злочину, з'ясування механізму злочинної діяльності, встановлення винних у вчиненні злочину та ін. Зокрема, це характерно для слідчих ситуацій, коли не встановлено особу, яка скоїла злочин, а також для розслідування окремих категорій злочинів, як-от терористичні акти, комп'ютерні злочини, злочини, скоєні злочинними угрупованнями, іноземцями й ін. [3, с. 280]. У зв'язку із цим інформаційне забезпечення в слідчих підрозділах правоохоронних органів України є пріоритетним напрямом реформування, адже широке застосування інформаційно-комунікаційних технологій – важлива передумова ефективної діяльності слідчих органів.

Інформаційне забезпечення та наукову організацію праці в правоохоронних органах на різних етапах їх становлення та розвитку досліджували І.В. Арістова, В.Г. Афанасьєв, О.В. Бойченко, О.М. Бандурка, Ю.М. Батурін, В.І. Галаган, Р.А. Каложний, М.В. Колеснікова, С.С. Кудінов, М.М. Мазур, В.М. Плішкін, О.В. Сировой, Р.А. Усманов, В.С. Цимбалюк, М.Я. Шведь, Г.М. Шорохова й інші правознавці.

Проте із плином часу, унаслідок законодавчих та інституціональних реформ у системі слідчих органів, під впливом технічного прогресу та глобальної інформатизації суспільства інформаційне забезпечення роботи в слідчих підрозділах правоохоронних органів України потребує подальшого теоретичного дослідження та вдосконалення.

Постановка завдання. Мета статті – дослідити напрями вдосконалення інформаційного забезпечення діяльності слідчих органів.

Результати дослідження. Варто зазначити, що основними принципами створення інформаційного забезпечення є такі: цілісність, достовірність, контроль, захист від несанкціонованого доступу, єдність і гнучкість, стандартизація й уніфікація, адаптивність, мінімізація помилок уведення-виведення інформації. На основі зазначених принципів інформаційного забезпечення розробляються інформаційні системи, покликані забезпечити: 1) єдність і зберігання інформації, необхідної для розв'язання завдань; 2) єдність інформаційних масивів для всіх завдань інформаційних систем; 3) однократність уведення інформації та її багатоцільове використання; 4) різні методи доступу до даних; 5) низьку вартість витрат на зберігання та використання даних, а також на внесення змін [4].

М.В. Колеснікова наголошує на такій особливості інформаційного забезпечення в системі правоохоронних органів, як те, що діяльність правоохоронних органів нерозривно пов'язана з акумуляцією великого обсягу інформації, яка належить до секретної (державна чи службова), що передбачає захист інформації від її оприлюднення чи поширення. Відповідальність за поширення таємної чи службової інформації передбачена чинним законодавством [5, с. 116]. Особливо важливі, на наш погляд, для слідчих органів достовірність, своєчасність та повнота інформації.

Варто звернути увагу й на деякі чинні нормативно-правові акти, що регламентують досліджувану сферу. Основоположним документом у галузі кримінального провадження та досудового розслідування є Кримінальний процесуальний кодекс України (далі – КПК України). Так, у ст. ст. 14–15 КПК України зазначається, що інформація, отримана внаслідок втручання в спілкування, інформація про приватне життя особи, отримана передбаченим Кодексом порядком, не може бути використана інакше як для вирішення завдань кримінального провадження. Кожний, кому наданий доступ до інформації про приватне життя, зобов'язаний запобігати розголошенню такої інформації [6].

Відповідно до ст. 27 КПК України, проголошується гласність і відкритість судового провадження та повне фіксування технічними засобами судового засідання і процесуальних дій. Учасники судового провадження, а також особи, які не брали участі в кримінальному провадженні, якщо суд вирішив питання про їхні права, свободи, інтереси чи обов'язки, не можуть бути обмежені в праві на отримання в суді як усної, так і письмової інформації щодо результатів судового розгляду та в праві на ознайомлення із процесуальними рішеннями й отримання їх копій. Ніхто не може бути обмежений у праві на отримання в суді інформації про дату, час і місце судового розгляду та про ухвалені в ньому судові рішення, крім випадків, установлених законом. Водночас процесуальні дії під час кримінального провадження можуть фіксуватися на носії інформації, на якому технічними засобами зафіксовані процесуальні дії (ст. 103) [6].

Також у ст. 214 КПК України зафіксовано, що досудове розслідування розпочинається з моменту внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі – ЄРДР). Положення про ЄРДР, порядок його формування та ведення затверджуються Генпрокуратурою України за погодженням із Міністерством внутрішніх справ України, Службою безпеки України, Національним антикорупційним бюро України, органом, що здійснює контроль за додержанням податкового законодавства.

До ЄРДР вносяться такі відомості: 1) дата надходження заяви, повідомлення про кримінальне правопорушення або виявлення з іншого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення; 2) прізвище, ім'я, по батькові (найменування) потерпілого або заявника; 3) інше джерело, з якого виявлені обставини, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення; 4) короткий виклад обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, наведених потерпілим, заявником, виявлених з іншого джерела; 5) попередня правова кваліфікація кримінального правопорушення із зазначенням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність; 6) прізвище, ім'я, по батькові та посада службової особи, яка внесла відомості до Реєстру, а також слідчого, прокурора, який вніс відомості до Реєстру та/або розпочав досудове розслідування; 7) інші обставини, передбачені положенням про ЄРДР. В ЄРДР автоматично фіксується дата внесення інформації та присвоюється номер кримінального провадження [6].

Цей реєстр являє собою створену за допомогою автоматизованої системи електронну базу даних, відповідно до якої здійснюються збирання, зберігання, захист, облік, пошук, узагальнення даних, які використовуються для формування звітності, а також надання інформації про відомості, внесені до Реєстру, з дотриманням вимог кримінального процесуального законодавства та законодавства, яким врегульовано питання захисту персональних даних та доступу до інформації з обмеженим доступом.

Реєстр утворений та ведеться відповідно до вимог КПК України з метою забезпечення реєстрації кримінальних правопорушень (проваджень) та обліку ухвалених під час досудового розслідування рішень, осіб, які їх ухвалили, та результатів судового провадження; оперативного контролю за додержанням законів під час проведення досудового розслідування; аналізу стану та структури кримінальних правопорушень, скоєних у державі; інформаційно-аналітичного забезпечення правоохоронних органів [7].

Окрім вищезазначеного, під час дослідження інформаційного забезпечення діяльності слідчих органів не можна не звернути увагу на те, що в процесі проведення негласних слідчих (розшукових) дій слідчий має право використовувати інформацію, отриману внаслідок конфіденційного співробітництва з іншими особами, або залучати цих осіб до проведення негласних слідчих (розшукових) дій у випадках, передбачених цим Кодексом. Забороняється лише залучати до конфіденційного співробітництва під час проведення негласних слідчих дій адвокатів, нотаріусів, медичних працівників, священнослужителів, журналістів, якщо таке співробітництво буде пов'язане з розкриттям конфіденційної інформації професійного характеру (ст. 272 КПК України) [6].

Окремі аспекти інформаційного забезпечення містяться і в Законі України «Про Національну поліцію». Так, відповідно до ст. 9 Закону, поліція забезпечує доступ до публічної інформації, володільцем якої вона є, у порядку та відповідно до вимог, визначених законом. У ст. 25 закріплені повноваження поліції у сфері інформаційно-аналітичного забезпечення, а саме: 1) поліція здійснює інформаційно-аналітичну діяльність виключно для реалізації своїх повноважень, визначених цим Законом; 2) поліція в рамках інформаційно-аналітичної діяльності: формує бази (банки) даних, що входять до єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України; користується базами (банками) даних Міністерства внутрішніх справ України та інших органів державної влади; здійснює інформаційно-пошукову й інформаційно-аналітичну роботу; здійс-

нює інформаційну взаємодію з іншими органами державної влади України, органами правопорядку іноземних держав та міжнародними організаціями; 3) поліція може створювати власні бази даних, необхідні для забезпечення щоденної діяльності органів (закладів, установ) поліції у сфері трудових, фінансових, управлінських відносин, відносин документообігу, а також міжвідомчі інформаційно-аналітичні системи, необхідні для виконання покладених на неї повноважень; 4) діяльність поліції, пов'язана із захистом і обробленням персональних даних, здійснюється на підставах, визначених Конституцією України, Законом України «Про захист персональних даних», іншими законами України; 5) поліція зобов'язана письмово інформувати органи доходів і зборів про виявлення нецільового використання та/або передачі транспортних засобів особистого користування, тимчасово ввезених на митну територію України чи поміщених у митний режим транзиту, у володіння, користування або розпорядження особам, які не ввозили такі транспортні засоби на митну територію України або не поміщували в митний режим транзиту, а також про виявлення розкомплектування таких транспортних засобів [8].

Також Законом врегульовується формування інформаційних ресурсів поліцією, яка наповнює та підтримує в актуальному стані бази (банки) даних, що входять до єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України, стосовно: 1) виявлених кримінальних та адміністративних правопорушень, осіб, які їх учинили, руху кримінальних проваджень; обвинувачених, обвинувальний акт щодо яких надіслано до суду; 2) розшуку підозрюваних, обвинувачених (підсудних) осіб, які ухиляються від відбування покарання або вироку суду; 3) розшуку осіб, зниклих безвісти; 4) установлення особи невпізнаних трупів та людей, які не можуть надати про себе будь-яку інформацію у зв'язку із хворобою або неповнолітнім віком; 5) осіб, затриманих за підозрою у вчиненні правопорушень (адміністративне затримання, затримання згідно з дорученнями органів правопорядку, затримання осіб органами досудового розслідування, адміністративний арешт, домашній арешт) та ін. (ст. 26 Закону) [8].

Також під час наповнення баз (банків) даних, визначених у п. 7 ч. 1 цієї статті, поліція забезпечує збирання, накопичення мультимедійної інформації (фото, відео-, звукозапис) та біометричних даних (дактилокартки, зразки ДНК).

У свою чергу, начальник слідчого відділу територіального (відокремленого) підрозділу Національної поліції України здійснює контроль за: 1) своєчасністю та повнотою внесення відомостей до ЄРДР, відповідністю даних про попередню правову кваліфікацію кримінальних правопорушень матеріалам кримінального провадження; 2) достовірністю даних про розслідування в кримінальних провадженнях та про їх рух, за об'єктивністю відображення відомостей в ЄРДР і звітах; 3) своєчасністю здачі до архіву підрозділів інформаційно-аналітичного забезпечення закритих кримінальних проваджень [9] тощо. Проте варто зазначити, що першочергові заходи та невідкладні слідчі (розшукові) дії можуть передбачати: використання можливостей баз (банків) даних єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України й інших інформаційних ресурсів, а також засобів масової інформації; перевірку осіб за базами (банками) даних, що входять до єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ (далі – МВС) України, та іншими інформаційними ресурсами, передбаченими ст. ст. 26, 27 Закону України «Про Національну поліцію» [10].

На наявних проблемах в інформаційному забезпеченні правоохоронних органів наголошує М.В. Колеснікова, яка вважає, що є низка проблем, які потребують негайного вирішення як на національному, так і на галузевому рівнях, серед них такі: 1) низький рівень інтеграції інформаційних підсистем; 2) дублювання функцій інформаційних підрозділів у галузевих службах; 3) нераціональне використання коштів на придбання та розроблення програмно-технічних комп'ютеризованих інформаційних підсистем; 4) порушення режиму таємності та недостатня захищеність баз даних [5, с. 116, 119] тощо.

О.І. Шевченко щодо цього стверджує, що сьогодні неузгодженість діяльності органів і служб у системі МВС України щодо формування та використання відомчих інформаційних систем і ресурсів, відсутність організаційної єдності і керованості системи МВС унеможливує впровадження єдиних методологічних, технічних та організаційних принципів і підходів до створення інформаційних систем, впровадження інноваційних інформаційних технологій, що негативно відбивається на процесах інформаційної взаємодії [11, с. 170]. Зокрема, наявність двох паралельних баз обліку злочинів – Єдиного реєстру досудових розслідувань (у прокуратурі) та інформаційного бюро «Статистика» (у МВС України) призводить до втрати інформації про кримінальні провадження і людей, яким пред'явлено відповідні підозри. Ці бази мають бути синхронізовані [12].

Проте, як бачимо, у Положенні про автоматизовану інформаційну систему оперативно-призначення єдиної інформаційної системи МВС зазначається, що ця система є сукупністю програмно-технічних і телекомунікаційних засобів, призначена для накопичення й оброблення відомостей, що утворюються в процесі оперативно-розшукової діяльності Національної поліції України. Інформаційними ресурсами системи є об'єктивно поєднаний набір відомостей, що безпосередньо стосуються осіб та подій (кримінальних правопорушень), які накопичуються в процесі здійснення оперативно-розшукової діяльності Національної поліції України.

Обліку в інформаційній системі МВС підлягають відомості про осіб, щодо яких заведено оперативно-розшукові справи; отримані від осіб, які конфіденційно співробітничать з оперативними підрозділами Національної поліції України; під час проведення оперативно-розшукових заходів у межах оперативно-розшукових справ. Інформація про особу надається на запит органів досудового розслідування, прокуратури та суду [13].

Отже, для вирішення окреслених вище проблем і усунення недоліків на законодавчому рівні в Концепції Державної програми інформаційно-телекомунікаційного забезпечення правоохоронних органів, діяльність яких пов'язана з боротьбою зі злочинністю, зазначено такі напрями: 1) визначення потреб правоохоронних органів в інформаційних ресурсах; 2) удосконалення наявних та розроблення нових нормативно-правових актів, які чітко визначатимуть порядок, стандарти, механізм та обсяги інформаційної взаємодії; організаційного та кадрового забезпечення розроблення і функціонування системи; 3) залучення інформаційних ресурсів інших державних органів для використання їх правоохоронними органами в порядку, встановленому законодавством; 4) розроблення та запровадження єдиної уніфікованої технології оброблення інформації в системі, а також типових і спільних програмних засобів; 5) створення системи як окремої підсистеми Національної системи конфіденційного зв'язку із забезпеченням можливості інформаційної взаємодії з наявними системами правоохоронних органів; 6) залучення до створення системи вітчизняних науково-дослідних установ; 7) створення в правоохоронних органах технічної бази для впровадження системи; 8) впровадження комплексної системи захисту інформації та підтвердження її відповідності в порядку, встановленому законодавством; 9) визначення принципів можливої інтеграції системи до міжнародних спеціалізованих інформаційних систем у сфері запобігання злочинності [14].

У Концепції ж розвитку електронного урядування в Україні наголошується на тому, що основними завданнями із забезпечення розвитку електронного урядування в базових галузях України є запровадження інформаційно-телекомунікаційних систем підтримки ухвалення управлінських рішень та автоматизації адміністративних процесів (зокрема, з використанням перспективних геоінформаційних технологій, Інтернету речей, технологій опрацювання даних великих обсягів (BigData) і Blockchain), зокрема, у сфері охорони прав і свобод людини: запровадження єдиної інформаційної системи МВС; запровадження національної системи викликів екстрених оперативних служб та інших служб життєзабезпечення за єдиним безоплатним телефонним номером 112; розвиток єдиного демографічного реєстру [15] тощо.

О.Г. Кальман вважає, що необхідними заходами вдосконалення в досліджуваній сфері є такі: 1) створення узгодженої системи показників, які відбивають реальний стан протидії злочинності в Україні; 2) створення єдиної міжвідомчої системи інформування про злочини, причини й умови їх вчинення; 3) створення банку нормативної, управлінської, аналітичної, науково-методичної, довідкової й іншої інформації, зокрема з іноземних джерел, і налагодження системи використання цієї інформації зацікавленими відомствами і науковцями; 4) надання методичних рекомендацій із використання статистичного аналізу динаміки окремих видів злочинів, методик організації статистичних спостережень за розміром збитків; 5) запровадження надійного механізму збирання і використання відповідних даних не лише на національному, але і на регіональному рівнях [16, с. 200].

На думку В.А. Кудінова й інших учених, основними тенденціями розвитку інформаційних технологій у правоохоронній сфері є такі: 1) удосконалення форм та методів управління системами інформаційного забезпечення; 2) централізація й інтеграція комп'ютерних банків даних; 3) запровадження новітніх комп'ютерних інформаційних технологій для ведення криминологічних та криміналістичних обліків; 4) розбудова та широке використання ефективних та потужних комп'ютерних мереж; 5) застосування спеціалізованих засобів захисту інформації; 6) налагодження ефективного взаємобміну криминологічною інформацією на міждержавному рівні [17, с. 12].

Висновки. Погоджуємося з необхідністю вищезазначених заходів і вважаємо, що основними напрямами вдосконалення інформаційного забезпечення діяльності слідчих органів є такі: 1) реформування правового регулювання інформаційного забезпечення діяльності слідчих органів; 2) підвищення ефективності інформаційної підготовки кадрового складу слідчих орга-

нів; 3) покращення техніко-технологічного забезпечення слідчих органів, а отже, фінансування на цільові потреби з інформації; 4) інтеграція автоматизованих інформаційних систем слідчих органів в єдину, адекватну вимогам слідчих, інформаційну систему; 5) удосконалення механізмів внутрішньої та зовнішньої взаємодії між слідчими й іншими правоохоронними органами з питань розвитку та впровадження ефективних інформаційних технологій; 6) врахування нових кіберзагроз, а отже, запровадження нових форм і методів захисту інформаційного забезпечення діяльності слідчих органів тощо.

Список використаних джерел:

1. Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 травня 2013 р. № 386-р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-%D1%80>.
2. Доповідь про стан інформатизації та розвиток інформаційного суспільства в Україні. URL: <https://old.e.gov.ua/content/shchorichna-dopovid-pro-rozvytok-informaciynogo-suspilstva>.
3. Кудінов С.С. Інформаційне забезпечення розслідування злочинів: сучасний стан та шляхи вдосконалення. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка. 2011. № 1. С. 280–285.
4. Загальна характеристика інформаційного забезпечення. URL: <https://library.if.ua/book/80/5658.html>.
5. Колеснікова М.В. Поняття, сутність та значення інформаційного забезпечення правоохоронних органів України. Право і безпека. 2011. № 5 (42). С. 116–119.
6. Кримінальний процесуальний кодекс від 13 квітня 2012 р. № 4651–VI. Відомості Верховної Ради України. 2013. № № 9–13. Ст. 88.
7. Про затвердження Положення про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань: Наказ Генпрокуратури України від 6 квітня 2016 р. № 139. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0680-16>.
8. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 р. № 580–VIII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № № 40–41. Ст. 379.
9. Про організацію діяльності органів досудового розслідування Національної поліції України: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 6 червня 2017 р. № 570. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/z0918-17>.
10. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 7 липня 2017 р. № 575. Офіційний вісник України. 2017. № 67. С. 135. Ст. 2019.
11. Шевченко О.І. Адміністративно-правовий статус слідчого в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». К., 2018. 216 с.
12. Реформування ОВС та права людини. Права людини. 2017. URL: <http://khpg.org/index.php?id=1488907079>.
13. Про затвердження Положення про автоматизовану інформаційну систему оперативно-призначення єдиної інформаційної системи МВС: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 20 жовтня 2017 р. № 870. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1433-17>.
14. Про схвалення Концепції Державної програми інформаційно-телекомунікаційного забезпечення правоохоронних органів, діяльність яких пов'язана з боротьбою зі злочинністю: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2007 р. № 754-р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/754-2007-%D1%80>.
15. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 20 вересня 2017 р. № 649-р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-%D1%80>.
16. Кальман О.Г. Проблеми вдосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення протидії злочинності. Боротьба з організ. злочинністю і корупцією (теорія і практика). 2007. № 16. С. 193–202.
17. Інформаційні технології в правоохоронній діяльності: посібник / В.А. Кудінов, В.М. Смаглюк, Ю.І. Ігнатюшко, В.А. Іщенко. К.: НАВСУ, 2013. 82 с.